

17.2.2026

נייר עמדה: התנגדות להעסקת עובדות זרות כסייעות בגיל הרך

גילאי 3-6 הם שנים קריטיות בהתפתחות הילד. זהו שלב שבו נבנים היסודות לשפה, לחשיבה, לוויסות רגשי, ליכולת חברתית ולהתקשרות בטוחה עם דמויות משמעותיות. כל שינוי בכוח האדם החינוכי בגנים של גילאים אלה חייב להיבחן בזהירות מקצועית עמוקה. ההצעה שעלתה לאחרונה לגבי הכנסת סייעות עובדות זרות אשר אינן דוברות עברית ברמת שפת אם ואשר אינן בעלות יכולת תקשורת שוטפת, אינה פתרון אדמיניסטרטיבי בלבד, אלא מהלך בעל השלכות חינוכיות רגשיות מרחיקות לכת.

1. השפה כצינור להרחבת הקוגניציה

בגילאי 3-6, השפה אינה רק כלי תקשורת, אלא היא גם הכלי שבאמצעותו הילד חושב, לומד ומבין. המבוגרים המשמעותיים בסביבתו של הילד מהווים עבורו **מודל שפתי** (Language Modeling). הילד זקוק למבוגר שיהפוך חוויות למילים. כשסייעת אינה שולטת בתחביר או באוצר מילים עשיר, הילד מאבד את ההזדמנות להמשגה של העולם סביבו. לנושא זה חשיבות רבה, שכן **פערים שפתיים בגן מתורגמים ישירות לקשיים ברכישת קריאה וכתובה בכיתה א'**.

2. כשלי תקשורת ופגיעה בביטחון הרגשי

הצורך הבסיסי של ילד בגן הוא להיראות ולהישמע. כאשר המבוגרים המשמעותיים סביב הילד אינם מבינים אותו כראוי, הדבר מוביל ל**תסכול תקשורתי**. ילד שחווה מצוקה ואינו מצליח להסביר את עצמו לדמות הבוגרת שלידו, מפתח חוסר אונים נרכש. יתרה מכך, ללא שפה משותפת יכולה להיווצר בקלות **פרשנות שגויה של רגש**. דקויות של רגש (כמו עלבון, קנאה או פחד) הופכות לבכי גרני, וכתוצאה מכך המענה הופך לטכני במקום להיות רגשי, והמענה ניתן **מבלי להמליץ לילד את רגשותיו**. ההמללה מהווה חלק חיוני מההרגעה, על מנת שהילד ילמד לזהות את תחושותיו, יאפשר לילד וויסות רגשי, תחושת שליטה על רגשותיו והפחתת ההצפה הרגשית.

3. התנגשות תרבותית ופדגוגית

חינוך הוא תלוי תרבות. הכנסת סייעות מתרבויות שונות ללא הכשרה מעמיקה יוצרת דיסוננס, שכן ישנן **תפיסות שונות לגבי גבולות, סמכות, מגע, הבעת רגשות או מה נחשב התנהגות טובה**. ישנם הבדלים בגישה למשמעת (ענישה מול תיווך). כמו כן, גן ישראלי מבוסס על ערכים כמו שיח רגשי, עצמאות, שוויון ופתיחות. סייעת שמגיעה מתרבות אחרת עשויה לפרש התנהגויות של ילדים באופן שונה, כחוצפה או חוסר כבוד, כשבעצם מדובר בנורמה מקומית. ישנן תרבויות שמעודדות צייתנות ושקט, בעוד שבגנים בישראל יש דגש על ביטוי עצמי ויוזמה.

4. הגדלת העומס המוטל על הגננות

לאור כל האמור לעיל, מובן ששילוב של עובדות זרות בגנים יגדיל משמעותית את העומס הגדול הרובץ על כתפי הגננות ממילא, שכן לכל העומס הקיים יתווסף גם צורך בפיקוח צמוד ובתרגום מתמיד של הנחיות. הגננות זקוקות לסייעות ולתומכות חינוך אשר יחד איתן יוכלו ליצור שותפות פדגוגית מלאה וחלוקת נטל מקצועית.

המלצות וחלופות:

כדי למנוע פגיעות התפתחותיות, על המערכת לחתור לפתרונות המבוססים על שיפור התנאים וגיוס תומכות הוראה השולטות ברמת שפת אם בשפה העברית.

1. הצבת תנאי סף למקצוע

אין להעסיק סייעת או תומכת חינוך שאינה שולטת בעברית ברמה שמאפשרת תיווך רגשי ופדגוגי. השפה היא כלי העבודה המרכזי בגן, ולכן יש להגדיר רמת שפה מינימלית (דיבור, הבנה והבעה רגשית) כחלק מתנאי הסף להעסקה בגן, בדיוק כמו השכלה פורמלית של 12 שנות לימוד, קורס סייעות בסיסי והיעדר רישום פלילי.

2. הכנסת הסייעות ותומכות החינוך למשרד החינוך ויצירת יציבות תעסוקתית ואפשרויות קידום

הפתרון האמיתי הוא הפיכת המקצוע למבוקש, ע"י הכנסת כלל הסייעות ותומכות החינוך העובדות בגני הילדים בישראל למשרד החינוך. כחלק מהמהלך יש ליצור דרגות שכר (סייעת מתחילה, סייעת מוסמכת, סייעת פדגוגית בכירה) המבוססות על וותק והכשרות, וכן לימודי המשך (מימון מלא ללימודי תואר ותעודת הוראה לסייעות מצטיינות לאחר 5 שנות עבודה).

3. שיפור תנאי העבודה היומיומיים

צמצום העומס בגנים על ידי הפחתת כמות הילדים בגנים בהתאם להמלצות וועדת שפירא, הדרכות וליווי באופן קבוע, וכן שיפור השכר ותנאים ההולמים את המקצוע.

4. הכשרה ייעודית מואצת לאוכלוסיות דוברות עברית

במקום לחפש פתרונות מעבר לים, יש להשקיע בהון האנושי המקומי שאינו בשוק העבודה ע"י קורסי הכשרה מקצועיים ותמריצים גאוגרפיים (מענקי התמדה וסבסוד נסיעות או מגורים לסייעות מוסמכות שיעברו לעבוד באזורים עם מחסור חמור).

לסיכום המלצותינו:

היכרות עם אנשים מתרבויות אחרות יכולה ללמד את הילדים על סובלנות, גיוון, כבוד לשונות ויכולת לתקשר מעבר לשפה. יחד עם זאת, כשמדובר בתפקיד משמעותי של סייעת בגן הילדים, שמהווה מבוגר משמעותי עבור הילדים בגיל קריטי של ההתפתחות, יש לדאוג למבוגרים מקצועיים בעלי שפה רהוטה ותקינה. הדרך לטיפול במחסור הוא שיפור השכר והתנאים ולא זילות המקצוע.

הגיל הרך הוא הבסיס לכל החברה הישראלית, ראוי להשקיע בו את המיטב.

בברכה,

ארגון הגננות הארצי

מבית ההסתדרות הלאומית